

Nightcrawling

Leila Mottley

Nightcrawling

Vertaald door Lette Vos

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2023

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Nightcrawling*
Oorspronkelijke uitgever Alfred A. Knopf, New York
Copyright © 2022 Leila Mottley
Copyright vertaling © 2023 Lette Vos / Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Mike Harrington/Getty Images
Foto auteur Magdalena Frigo

ISBN 978 90 214 7530 1 / NUR 302
www.querido.nl

Voor Oakland en zijn meisjes

Als de zon opkomt zit het zwembad vol met hondenstront en worden we gewekt door Dee d'r spottende geschater. Ik zeg al de hele week tegen haar dat je wel heel goed merkt dat ze aan de crack is als ze maar blijft lachen om dezelfde grap alsof hij daar beter van wordt. Dee vond het blijkbaar niet erg dat haar vriend bij haar wegging, het leek haar niet eens te boeien dat hij afgelopen dinsdag bij het zwembad opdook nadat hij alle containers in de buurt had afgespeurd naar volle poepzakjes. Om drie uur 's nachts hoorden we wat plonzen en daarna zijn geschreeuw dat Dee godverdomme alwéér was vreemdgegaan. Maar we hoorden vooral Dee d'r gekakel, wat maar weer eens bewees hoe moeilijk het is de slaap te vatten als je je eigen voetstappen niet van die van je burens kunt onderscheiden.

Sinds ik hier woon heeft er nog nooit iemand ook maar een teen in het zwembad gehangen; misschien wel omdat Vernon, de huisbaas, het in al die tijd nog niet één keer heeft schoongemaakt, maar vooral omdat niemand ons ooit heeft geleerd hoe je van het water kunt genieten, hoe je moet zwemmen zonder bijna te stikken, hoe je haar verzorgt als het dof is van de chloor. Ik ben overigens niet bang om te verzuipen, want we bestaan toch al uit water. Het is eigenlijk gewoon alsof je lijf buiten z'n oevers treedt. Ik geloof dat ik liever zo doodga dan dat ik half ver-

doofd op de grond lig in een gore flat en dat mijn hart zichzelf voorbij bonst en ermee ophoudt.

Vanochtend is er iets raars aan Dee d'r lach. Zoals hij omhoogkringelt tot schel gekrijs en dan overslaat in een soort klaaglijk geloei. Als ik de deur opendoe zie ik haar zoals altijd bij de reling staan, maar vandaag staat ze met haar gezicht naar de deur van haar appartement en wordt ze op de rug belicht door het zwembad waardoor ik haar gezicht niet kan zien, alleen haar jukbeenderen die boven haar uitgemergelde wangen op en neer deinen als appels in een bak met water. Ik doe gauw de deur weer dicht voor ze me in de gaten krijgt.

Soms werp ik 's ochtends even een blik bij haar naar binnen – ze doet de deur nooit op slot – om te checken of ze nog wel ademt en dan ligt ze altijd te kronkelen in haar slaap. In zekere zin vind ik die neurotische lachbuien van haar niet zo erg, want dan weet ik tenminste dat ze nog leeft, dat haar longen het nog niet hebben opgegeven. Zolang Dee nog lacht is nog niet alles naar de kloten.

Er wordt met twee vuisten op de deur gebonkt, vier keer achter elkaar, en het zou geen verrassing moeten zijn, maar ik spring van schrik toch achteruit. Ik heb Vernon natuurlijk wel langs de deuren zien gaan en heb ook het op en neer wapperende briefje gezien dat op Dee d'r deur geplakt zat terwijl ze er al kakelend naar stond te staren. Ik draai me om en kijk naar mijn broer Marcus, die op de bank ligt te snurken met zijn neus bijna tot zijn wenkbrauwen opgefrommeld.

Hij lijkt in zijn slaap wel een pasgeboren baby door die gekke bekken. Zijn hoofd wijst naar de andere kant waardoor ik hem in profiel zie en zijn tattoo straktrekt. Marcus heeft mijn vingerafdruk net onder zijn linkeroor laten zetten, en als hij lacht wordt mijn blik er als vanzelf naartoe getrokken als naar een derde oog. Niet dat we de laatste

tijd veel te lachen hebben, maar die herinnering – het moment dat de verse inkt voor het eerst rimpelde door zijn grijs – maakt dat ik telkens weer bij hem terugkom. Dat ik hoop blijf houden. Marcus z'n armen zitten vol met tatoos, maar mijn vingerafdruk is de enige in zijn hals. Hij heeft weleens gezegd dat het de pijnlijkste was om te laten zetten.

Hij nam hem op mijn zeventiende verjaardag, en die dag dacht ik voor het eerst dat hij van alles en iedereen op de wereld misschien wel het meest van mij hield, meer nog dan van zijn eigen huid. Maar als ik nu, drie maanden voor ik achttien word, zie hoe mijn vingerafdruk trilt bij de punt van zijn kaak voel ik me naakt, te herkenbaar. Als Marcus in een plas bloed op straat komt te liggen hoeven ze mijn spoor maar te volgen om te weten wie hij is.

Ik breng mijn hand naar de deurklink en mompel 'Ik ga wel,' alsof Marcus ooit zo vroeg een been uit bed zou zetten. Dee d'r gekakel aan de andere kant van de muur trekt als zout water in mijn speekselklieren, dringt door in het zachte deel van mijn mond. Ik schud mijn hoofd en draai me om naar onze deur, naar het briefje dat speciaal voor ons op de oranje verf is geplakt.

Je hoeft het briefje niet te lezen om te weten wat erop staat. Iedereen heeft er een gekregen en het meteen op de grond gekwakt alsof je met *ja da-hag* onder de keiharde boodschap uit kan komen. Het lettertype is meedogenloos, de getalletjes zijn in het papier gebrand, vaag ruik je nog de industriële inkt van de printer die een hele stapel van dit soort scheve, giftige blaadjes heeft uitgespuugd die vervolgens een voor een op de deuren zijn gehangen, onder andere op die van het flatje dat al tientallen jaren in onze familie is. We wisten allemaal allang dat Vernon een vuile rat is en dat hij de hele tent in no time zou verkopen als het grote geld op zoek ging naar een volgende club

mensen om uit de buik van Oakland weg te schrapen.

Ik was misschien niet eens zo van het bedrag geschrokken als Dee er niet helemaal dubbel om had gelegen, ze blijft er bijna in, en zo draait elk nulletje zich nog eens om in mijn maag. Ik kijk met een ruk opzij naar haar en brul boven de wind en het ochtendverkeer uit: 'Jezus, Dee, kap met dat gehinnik of ga naar binnen.' Ze draait haar hoofd een paar centimeter zodat ze me aan kan kijken en grijnst breed, dan opent ze haar mond tot een ovaal en begint weer te schateren. Ik trek het huurverhogingsbericht van de deur en ga weer naar binnen, waar Marcus nog steeds als een roos op de bank ligt te ronken.

Terwijl het hele appartement om me heen instort ligt hij dus lekker te pitten. We komen nu al amper rond, we hebben een paar maanden huurachterstand en Marcus brengt geen cent in het laatje. Ik moet al smeken om meer diensten bij de slijterij; ik tel elke dag hoeveel crackers er nog in het kastje liggen. We hebben geeneens een portemonnee, en als ik hem zo zie, met die duffe kop van hem, kan ik nu al voorspellen dat we het deze keer niet gaan redden samen, niet zoals de vorige keer dat onze wereld in duigen viel, toen we in plaats van een moeder alleen nog een leeg fotolijstje overhielden.

Ik kijk hoofdschuddend naar zijn lange lijf, dat de hele kamer in beslag neemt, en leg het briefje midden op zijn borst zodat het meebeweegt met zijn adem. Op en neer.

Ik hoor Dee niet meer, dus trek ik mijn jas aan en sneak de deur uit. Op een gegeven moment wordt Marcus wel een keer wakker en dan ziet hij vanzelf dat verkreukelde blaadje met meer problemen dan hij gaat proberen op te lossen. Ik loop over de galerij langs de lange rij voordeuren en doe die van Dee open. Ze is thuis en bizar genoeg is ze in slaap gevallen. Waar ze een paar minuten geleden nog gierde van het lachen ligt ze nu op een matras te stuip-

trekken. Haar zoontje, Trevor, zit op een kruk in hun keukentje merkloze cornflakes te eten, gewoon uit de doos. Hij is negen en ik ken hem al sinds zijn geboorte, ik heb hem zien opschieten tot het slungeltje dat hij nu is. Hij kauwt luidruchtig op de cornflakes terwijl hij wacht tot zijn moeder wakker wordt, ook al kan het nog uren duren voor ze haar ogen opendoet en hem als meer dan een vage vlek ziet.

Ik ga naar binnen, loop geruisloos naar hem toe, raap zijn rugzak van de grond en geef die aan hem. Hij lacht naar me, met kleffe cornflakekrumels tussen zijn tanden.

‘Hé jochie, jij moet nodig naar school. Geen zorgen over je mama, kom, ik loop wel even mee.’

Trevor en ik stappen hand in hand naar buiten. Die van hem voelt zacht als boter, alsof hij elk moment kan smelten in die van mij. We lopen samen naar het trappenhuis en gaan de trap van gifgroen bladderend staal af, helemaal tot de begane grond, langs het strontbad en het ijzeren hek door dat ons zo High Street op spuugt.

High Street is één lange hersenschim vol peuken en slijterijen, een eindeloze reeks drogisten en speeltuinen voor volwassenen, vermomd als doodgewone straathoeken. Het straalt bijna iets kinderlijks uit, alsof het de ideale omgeving zou zijn voor een speurtocht. Tot aan de brug weet niemand precies waar je van de ene achterbuurt in de andere terecht komt, maar verder ben ik nooit geweest, dus ik durf niet te zeggen of je voorbij de brug ook beter een andere route kunt nemen zoals bij ons. Het is helemaal wat je zou verwachten en ook helemaal niet, met al die crematoria en tankstations en af en toe een verdwaald woonhuis ertussenin, met een gele gloed achter het raam.

‘Mama zegt dat Ricky niet meer komt dus dat ik alle cornflakes alleen mag opeten.’

Trevor laat zijn hand uit die van mij glibberen en stuift

veerkrachtig vooruit. Als ik hem zo zie ga ik bijna geloven dat Trevor en ik de enige mensen op de wereld zijn die zich bewust bewegen, die het echt voelen. Soms denk ik dat dit jochie misschien wel mijn redding is van de grauwe lucht die alles opslokt, maar dan dringt tot me door dat Marcus ooit ook zo klein was en dat we onszelf allemaal voorbij groeien.

Voor het Regal-Hi slaan we links af en lopen verder, met Trevor voorop. Ik steek vlak na hem de straat over, hij gaat dwars door rood en kijkt niet op of om, want hij weet dat de auto's toch wel voor hem stoppen, in die vliegende vaart met zijn glinsterende oogjes. De bushalte die hij moet hebben ligt aan de kant van de weg waar we net vandaan komen, maar hij loopt liever aan de kant van ons parkje, waar elke ochtend wordt gebasketbald zonder netten door tieners die tegen elkaar aan beuken en proestend op de grond blijven liggen. Trevor vertraagt zijn pas en houdt het potje van vandaag goed in de gaten. Zo te zien is het de jongens tegen de meisjes, zonder duidelijke winnaar.

Ik pak Trevors hand vast en sleur hem mee. 'Als je zo blijft treuzelen mis je de bus.'

Trevor sloft achter me aan en draait zijn hoofd bijna honderdtachtig graden om de bal te zien tolleren, vallen en piepen tussen handen en baskets.

'Denk je dat ik mee mag doen?' Trevors hele gezicht trilt van bewondering, met zijn wangen naar binnen gezogen.

'Vandaag niet, nee. Want weet je, zij hoeven geen bus te halen en je moeder is echt niet blij als je kouvast doordat je de hele dag spijbelt.'

In Oakland hebben we in januari altijd een raar soort kou. Het is wel fris, maar verder lijkt het eigenlijk best wel op alle andere maanden, met een dicht wolkendek

voor al het blauw in de lucht; het is niet koud genoeg voor een dikke jas, maar te koud om met blote armen te lopen. Trevor heeft korte mouwen aan, dus ik trek mijn jas uit en sla hem over zijn schouders. Ik pak zijn andere hand en we lopen door, naast elkaar nu.

We horen de bus al voor we hem zien, hij komt net de hoek om, en ik kijk snel welk nummer er op het groene gevaarte staat dat op ons af komt denderen.

‘Laten we oversteken, hup, doorlopen nou.’

Zonder te letten op het razende verkeer rennen we naar de andere kant van de straat, waar de bus net bulderend aan komt rijden en bij de halte stopt. Ik geef Trevor een zetje zodat hij in de rij komt te staan met mensen die een voor een vanaf de stoep de bek van de bus in stappen.

‘Wel een boek lezen vandaag, hè!’ roep ik hem na als hij instapt.

Hij kijkt om en steekt zijn hand net ver genoeg omhoog dat het kan doorgaan voor een zwaai of een groet of een jongetje dat zijn neus gaat afvegen. Ik zie hem uit het zicht verdwijnen en zie hoe de bus zich kreunend overeind hijst en wegrijdt.

Een paar minuten later komt mijn eigen bus piepend voor mijn neus tot stilstand. Vlak naast me staat een man met een zonnebril die op zo’n grauwe dag niet nodig is, ik laat hem voorgaan en stap dan ook in, kijk om me heen en zie geen lege zitplaatsen want het is donderdagochtend en iedereen moet ergens heen. Ik wurm me tussen de lijven door en vind achterin nog een beetje ruimte waar ik kan staan. Ik pak de stang vast en zet me schrap voor het moment dat het voertuig me lanceert.

In de tien minuten die het kost om aan de andere kant van East Oakland te komen sust de bus me half in slaap, hij wiegt me heen en weer, een beetje als een moeder met haar kind, stel ik me zo voor, zolang ze nog genoeg ge-

duld heeft om het niet door elkaar te schudden. Ik vraag me af hoeveel van de mensen om me heen, met mutsen over hun haar en uitwaaiierende groeven in hun gezicht als de plattegrond van een metronetwerk, vanochtend werden begroet door een wankelende wereld en een briefje dat hooguit zou moeten betekenen dat er ergens een boom is omgehakt, maar zo ver weg dat het niet boeit. Ik ben bijna te laat met aan het koordje trekken en op het knopje drukken om de deuren open te doen. Erachter wacht de frisse lucht van Oakland, die hier een beetje ruikt naar olie en de machines van de bouwput tegenover La Casa Taquería.

Ik stap uit de bus en loop op het restaurant af met de verduisterende ramen waardoor je niet naar binnen kunt kijken en de vertrouwde blauwe luifels. Ik duw de deur open en meteen komt een opdringerige geur me tegemoet door de donkere zaak. De stoelen staan ondersteboven op de tafeltjes, maar er zijn wel tekenen van leven.

‘Sinds wanneer doe je het licht niet meer voor me aan?’ roep ik, ook al weet ik dat Alé niet meer dan een paar meter van me vandaan kan zijn, maar in het donker voelt ze verder weg. Ze stapt door een deuropening, haar schaduw zoekt op de tast naar de schakelaar, en dan is er ineens licht.

Alejandra heeft glanzend zwart haar, met wat losse plukken die uit de knot op haar hoofd hangen. Haar huid is vettig en glimt van het zweet doordat ze de afgelopen twintig minuten in de keuken heeft gestaan. Haar witte T-shirt is net zo oversized en gewoontjes als de shirts die Marcus draagt, waardoor ze iets jongensachtigs en cools uitstraalt – mij zou het maar raar staan. Haar tattoos piepen aan alle kanten tevoorschijn en soms vind ik haar net een kunstwerk, maar zodra ze begint te bewegen weet ik weer hoe lomp en onhandig ze is, met haar reuzenstappen.

‘Je weet dat ik je zo de deur uit kan schoppen, hè?’ Alé

beent op me af, en even lijkt het alsof ze me een boks wil geven, maar dan dringt tot haar door dat ik niet mijn broer ben en spreidt ze haar armen. Ze fascineert me, hoe ze de ruimte net zo met haar persoonlijkheid vult als dat vormeloze shirt met haar lijf. Ik nestel me in het veiligste plekje dat ik ooit heb gekend, met mijn oor tegen haar warme, bonzende borst.

‘Beter heb je wat te eten,’ zeg ik terwijl ik me losmaak en me omdraai om met wiegende heupen naar de keuken te lopen. Als Alé erbij is doe ik dat altijd overdrevener dan anders, zodat ze me haar chava’tje noemt.

Alé kijkt me na, en dan schieten haar ogen naar de deuropening. Precies als ik mijn pas versnel trekt ze een sprintje, we duwen elkaar opzij om als eerste in de keuken te zijn en huilend van het lachen buitelen we over de grond en klauteren hardhandig over elkaar heen. Boeien dat onze armen en benen morgen blauw zijn. Alé wint en gaat naar het fornuis om twee kommen vol te scheppen terwijl ik op mijn knieën naar adem zit te happen. Ze grinnikt als ik opsta en geeft me dan een kom en een lepel aan.

‘Huevos rancheros,’ zegt ze terwijl er een zweetdruppel van haar neus valt.

Het is gloeiend heet, een dieprode saus met eieren erop.

Alé kookt minstens één keer in de week voor me, en als Marcus meekomt vraagt hij standaard wat hij voor zich heeft, of ze het nou al eens voor ons gemaakt heeft of niet. Hij vindt het altijd leuk om haar een beetje te fokken, net zo leuk als uit de maat rappen en lulverhalen ophangen.

Ik spring op het aanrecht en voel meteen dat ik in iets nats zit, maar ik trek me er niks van aan. Terwijl ik de eieren naar binnen werk en de peper voel branden op mijn tong kijk ik toe hoe Alé tegenover me tegen het fornuis gaat staan. De stoom stijgt op uit onze kommen en

blijft als een wolk onder het plafond hangen.

'Heb je al werk gevonden?' vraagt Alé met saus om haar mond alsof ze met lippenstift buiten de lijntjes heeft gekleurd.

Ik schud mijn hoofd, haal mijn vinger door de kom en lik hem af. 'Ik heb de hele stad af gelopen, maar blijkbaar vinden ze het zo'n drama dat ik de middelbare school niet heb afgemaakt dat ze me niet eens normaal aankijken.'

Alé slikt een hap door en knikt.

'Het ergste is dat Marcus niet van zijn luie reet wil komen, dus daar heb ik niks aan.'

Ze rolt met haar ogen, maar ze zegt niks, alsof ik dat niet zou merken.

'Wat?' vraag ik.

'Nou ja, gewoon, hij doet heus wel z'n best en hij zit nog maar een paar maanden zonder werk. Hij is ook jong, je kunt het hem niet kwalijk nemen dat hij niet de hele tijd aan het werk wil zijn, en zolang jij nog een paar dagen in de week bij de slijterij werkt redden jullie het wel. Je hoeft hem niet steeds zo af te zeiken.' Ze praat met volle mond en de rode saus loopt langs haar mondhoek naar buiten.

Ik kom van het aanrecht af, mijn spijkerbroek is op de kont intussen helemaal doorweekt. Ik zet mijn kom met een klap op tafel – jammer dat hij niet in stukken breekt. Alé eet niet door, maar kijkt naar mij en windt haar kettingje om haar vinger.

Er borrelt een geluidje uit haar op, het lijkt een soort gorgel maar eindigt als een hoest.

'Krijg toch de tyfus,' snauw ik.

'Jezus, Kiara. Doe nou niet zo. Het is begrafenisdag, we zouden lekker over straat moeten huppelen maar jij wil liever servies kapotslaan omdat je boos bent dat je geen werk hebt? Bijna iedereen is op zoek naar een goeie baan. Zo bijzonder ben je nou ook weer niet.'

Mijn blik schiet heen en weer van haar naar de grond, naar haar shirt dat door het zweet aan haar huid plakt. Op dit soort momenten dringt weer even tot me door dat Alé zonder mij al een leven had, dat er een voor was en dat er misschien ook wel een na komt. Maar dan nog: ik heb geen zin om in deze bloedhete keuken te blijven staan als de enige die me bij mijn hele naam mag noemen weigert te zien dat ik op het randje van instorten sta, dat ik het bijna ga opgeven net als Dee.

Alé doet een stap naar voren, pakt me bij mijn pols en kijkt me diep in de ogen met een blik van: *Doe dit nou niet*. Ik ben al bijna de deur uit, mijn benen gaan er zo hard vandoor dat mijn adem ze amper bij kan houden. Ze komt achter me aan en reikt naar mijn mouw, grijpt mis, probeert het nog een keer en krijgt dan toch de stof te pakken. Ik draai een halve slag, haar gezicht is te dichtbij en ze kijkt me vol medelijden aan, als een succesvolle, zelfstandige tong die neerkijkt op een soortgenoot in een kooi. Ik heb me al vaker door haar laten bevrijden dan ik Marcus heb vergeven, en ondanks dat wijde shirt kan ik haar bijna zien beven.

Met minimale mondbeweging zegt Alé: 'Het is begrafenisdag.'

Ze zegt het alsof dat ook maar ene reet boeit zolang haar korte nagels naar koriander ruiken en de mijne scherp en gevaarlijk zijn. Maar dan verschijnt het kuiltje in haar kin en is er niks anders meer dat telt.

'Je snapt er geen zak van,' zeg ik, en ik moet denken aan het briefje dat vanochtend op de deur hing. Ze trekt haar hele gezicht in de kreukels.

Ik schud mijn hoofd en probeer mijn starre gezicht los te weken. 'Laat ook maar.' Ik adem uit en Alé fronst, maar voor ze er verder een punt van kan maken reik ik naar het gevoelige plekje op haar zij en begin haar te kietelen. Ze

slaakt een gil en giechelt, een verrassend meisjesachtig geluid dat ze alleen maakt als ze bang is voor de kieteldood. Ik hou al op. 'Gaan we nou nog of hoe zit dat?'

Alé slaat een arm om mijn schouder en loodst me mee naar buiten, naar de bushalte. We hobbelen rustig langs de bouwput maar zetten dan spontaan een sprint in, de straat uit, zonder op te letten of er auto's aan komen, met achter ons een heel toeterorkest.